

**Lietuvos vandens tiekėjų asociacijai –
20 metų**

2012 m.

Taigi kokie mes, vandens tiekėjai ir nuotekų tvarkytojai, esame? Ko mums labiausiai reikėtų, kad mūsų darbo kokybė ir toliau gerėtų, kad ne tik miestų, bet ir miestelių gyventojai vienodai džiaugtųsi skaniu ir sveiku vandeniu, o nutekamieji vandenys neterštų ne tik upių, bet ir upelių?

Per pastarąjį dešimtmetį šalyje įvyko esminiai teigiami pokyčiai tiekiant geriamąjį vandenį, surenkant ir išvalant nuotekas. Kad ir kaip save bevarstytime kritikos strėlėmis ir bartume vienas kitą paskaitę ne visada teigiamas valstybinių kontroliuojančių institucijų ataskaitas, geruosius pokyčius vandentvarkos sektoriuje nenuginčijamai iliustruoja šiame informaciniame leidinyje pateikta informacija apie investicijų apimtį, vandentiekio

ir nuotekų tinklų plėtrą, vandentvarkos įmonių turto augimą, paslaugos prieinamumo gyventojams augimo tendencijas, vandentiekio ir nuotekų paslaugos kainą, jos augimą lyginant su kitų paslaugų tiekėjų kainomis bei vertinant tai bendrame gyventojų pragyvenimo išlaidų „krepšelyje“. Ne daugelis žino, o kai kas gal jau ir pamiršo, kad 2007 m. Europos Helsinkio komisija (HELCOM) išbraukė Lietuvą iš Baltijos jūros teršėjų sąrašo. Tai reiškia, kad visas nuotekų vanduo yra išvalomas, kad mūsų upės tapo skaidrios ir į jas sugrįžo laišos. Dauguma Europos sostinių įsikūrusios prie upių, bet ar daugelis iš jų gali pasigirti laišomis ir jų nerštavietėmis mieste? Vilniuje jau daugiau nei penkeri metai laišos neršia Neris ir Vilnelės upėse, o juk visiems žinoma, kad laišinių šeimų žuvis yra pats geriausias upių ir ežerų vandens kokybės indikatorius.

Mūsų geriamasis vanduo, tiekiamas iš centralizuotų geriamojo vandens šaltinių, yra vienas saugiausių, skaniausių ir sveikiausių Europoje ir visiškai atitinka visus Europos Sąjungos geriamajam vandeniui keliamus reikalavimus. Tik pagalvokime, ar daug Europoje, o ir visame pasaulyje yra šalių ir miestų, kur galima skatinti gyventojus „gerti vandenį iš čiaupo“, o svarbiausia tai, kad šalies valdančios institucijos nustojo kalbėti, kad be užsieniečių pagalbos neišsiversime, norėdami modernizuoti vandentvarkos ūkį.

Artimiausi vandentvarkos bendrovių ir Asociacijos uždaviniai – ne tik atsakingai dirbti tausojant aplinką ir gamtinius išteklius, gerinti bendrovių valdymą ir darbą su mūsų klientais, bet ir aktyviai bendrauti ir teikti reikiamą informaciją šalies valdančiosioms institucijoms, kad artimiausiu metu būtų priimtas naujas, teisingas Geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo įstatymas,

parengtas reikiamas pagrindimas naujam investiciniam projektui modernizuoti ir plėtoti vandentvarkos ūkį 2014 – 2020 metais, taip pat dalyvauti vykdant organizacinius pertvarkymus stambinant vandentvarkos įmones.

Manytume, kad naujasis Geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo įstatymas (projektas pateiktas LR Seimui) turėtų užpildyti visas dabar veikiančio įstatymo spragas ir atitikti šios dienos reikalavimus. Išskirtume šias dabartinio laikmečio vandentvarkos ūkio aktualijas, kurios turėtų būti įteisintos naujame įstatyme:

- Realiai įgyvendinti sąvoką „teršėjas moka“. Gyventojų fekalinių (išgriebimo) duobių išvalymą, kaip ir dabar, turėtų reguliuoti rinka. Dabartinėje redakcijoje prievolė tvarkyti fekalines duobes, nors ir su išlygomis, palikta vandens tiekimo įmonėms. Nustatyti aiškias nuostatas dėl pramonės įmonių apmokestinimo už didesnę ir specifinę taršą, o gautas lėšas nukreipti į nuotekų valymo įrenginių modernizavimą.

- Ginti viešąjį interesą. Manome, kad be vandens tiekimo įmonių prievolės nutiesti tinklus, turi būti numatyta ir prievolė vartotojams ir abonentams (teršėjams) prie jų prisijungti.

- Iš esmės spręsti paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo klausimus. Reikėtų priimti atskirą įstatymą, reglamentuojantį paviršinių nuotekų tvarkymą. Šalyje šiuo klausimu visiškai chaosas. Mūsų nuomone, paviršinės nuotekos yra kelio, gatvės arba aikštės elementas, todėl jas privalo ir gali tinkamai tvarkyti tik kompanijos, besirūpinančios kelių ir gatvių priežiūra. Kaip matyti iš miestų ir rajonų parengtų specialiųjų planų, norint

reikiamai sutvarkyti paviršinių nuotekų surinkimo ir valymo sistemas pagal Europos Sąjungos reikalavimus, reikalingos milijardinės investicijos.

- Abejonių kelia ir įstatymo projekte pateiktos nuostatos dėl garantinio vandens tiekėjo ir sąlygų bei galimybės jį parinkti atsitikus nenumatytoms ekstremalioms situacijoms. Vietos savivaldos įstatymas neleidžia kitai „geresnei“ savivaldybei organizuoti geriamojo vandens tiekimo svetimoje teritorijoje, o Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija negali atimti iš savivaldybės teisės organizuoti geriamojo vandens tiekimo. Manome, kad ši nuostata gali įnešti tik sumaištį esant tikrai ekstremaliai situacijai.

- Vandentvarkos įmonių stambinimas. Manome, kad būtina stambinti vandentvarkos įmones, tačiau tai turi būti įgyvendinama dviem etapais ir savivaldybėms, kaip turto savininkėms, laisvai apsisprendus. Pirmuoju etapu įmonės turėtų stambėti pagal principą „vienai savivaldybei – viena vandens tiekimo įmonė“. Tokiu būdu vandens tiekėjų sumažėtų maždaug 6 kartus. Antruoju etapu savivaldybėms turėtų būti leista apsispręsti (esant palankioms, ekonomiškai pagrįstoms prielaidoms) jungtis į teritorines vandentvarkos įmones.

Dabartiniu metu pradedamas svarstyti naujo laikotarpio investicinis šalies vandentvarkos ūkio projektas, t. y. rengiama nauja Galimybių studija investicijoms iš Europos Sąjungos 2014 – 2020 m. gauti. Geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo įstatymu nustatyta pagrindinė užduotis, kad 95 % gyventojų gautų kokybišką geriamąjį vandenį iš centralizuotų geriamojo vandens šaltinių. Kalbant apie naujų vartotojų

prijungimą prie centralizuotų vandentiekio ir nuotekų tinklų, reikia nepamiršti ir kaimo tipo vadinamųjų „kolūkinių“ gyvenviečių, kurių vandens tiekimo įrenginiai moraliai pasenę ir susidėvėję. Dažnai šių įrenginių savininkai yra fiziniai asmenys, nieko bendra neturintys su geriamojo vandens tiekimu, o iš tokių „vandentiekių“ tiekiamo geriamojo vandens kokybė yra prasta. Būtina išsiaiškinti tikslinį investicijų poreikį šioms reikmėms ir investuoti iš minimo laikotarpio investicinės programos.

Pastaraisiais metais ženkliai investuota į vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtrą, vandentvarkos bendrovių turtas daugelyje mažesnių miestų net padvigubėjo, tačiau pagal egzistuojančią tvarką į teikiamų paslaugų savikainą nebuvo leidžiama įskaičiuoti šio turto eksploatacijos amortizacinių sąnaudų. Naujieji tinklai ir įrengimai eksploatuojami egzistavusio turto sąskaita, kurio apskaitoma vertė jau seniai neatitinka tikrosios vertės, t. y. ženkliai sumažinta. Būtina, kad šalies valdančiosios institucijos, atsakingos už finansinę apskaitą, pakeistų nusistovėjusią tvarką, kad bendrovių paslaugų savikainoje atsirastų pakankamai sąnaudų turtui kokybiškai eksploatuoti ir atnaujinti.

Šalies vandentvarkos ūkis neabejotinai svarbiausias iš visų paslaugas gyventojams teikiančių infrastruktūrinių natūralios monopolijos šalies sektorių, kurių savininkai yra savivaldybės, o už valstybinį reguliavimą atsakinga Vyriausybė. Viena pagrindinių bet kurių ūkio subjektų kokybiško darbo prielaidų yra reikiamas ir efektyvus jų valdymas. Gerėjant vandentvarkos ūkio darbą reglamentuojančiai įstatyminei bazei, pastebimai mažėja „politinių sprendimų“, nulemiančių ne visada teisingus veiksmus pertvarkant įmonių valdymą, priimant sprendimus dėl kainų peržiūrėjimo deramu laiku, nustatant investicijų prioritetus. Reikia tikėtis, kad ir toliau šalies valdančiosios institucijos skirs pakankamai dėmesio vandentvarkos ūkiui, išvengs politikavimo ir neūkiškų sprendimų, bloginančių vandens tiekimo, nuotekų surinkimo ir valymo įrenginių saugaus ir patikimo darbo sąlygas, savo pagrįstais sprendimais gerins vandentiekio ir nuotekų ūkį eksploatuojančių bendrovių ekonominę būklę.

Bronius Miežutavičius
Lietuvos vandens tiekėjų asociacijos prezidentas

Apie vandens reikšmę žmogui ir gamtai žmonija žino nuo seniausių laikų, tačiau jo nevertina. Sakoma, vanduo ir sveikata niekam nerūpi tol, kol jų yra...

Dar 1536 m. Vilniaus miesto statute, kurį suteikė didysis kunigaikštis Žygimantas Senasis, buvo pasakyta: „visokiems miesto reikalams ir naudai visuomenės pinigais į miestą turi būti atvesti vamzdžiai“, o kas naudos tą vandenį, taip pat ir tas, kuris nesinaudos juo, privalės mokėti už jo įvedimą ir priežiūrą nuo namo kasmet po aštuonis grašius. Mat vandens reikia ne tik gėrimui, bet ir gaisrui gesinti.

Reikšmingiausi Lietuvos vandentiekio kūrimosi faktai iki XX amžiaus

Lietuva pelnytai gali didžiuotis kaip šalis, turinti išskirtines vandentvarkos tradicijas visoje Europoje. Pasak rašytinių šaltinių, prieš 511 metų prie Vilniaus esančius Vingrių šaltinius kartu su savitais vandens tiekimo tinklais Lietuvos didysis kunigaikštis Aleksandras padovanojo dominikonų vienuoliams. Ši data gali būti laikoma centralizuotu geriamojo vandens vandentiekio įkūrimu. Archeologinių kasinėjimų duomenys istorikams leidžia pagrįstai teigti, kad iš Vingrių, Aušros vartų, Žiuprionių šaltinių geriamasis vanduo Vilniui buvo tiekiamas jau penkioliktajame šimtmetyje.

Archeologai bei istoriniai šaltiniai teigia, kad šešioliktajame šimtmetyje savitakis vandentiekis veikė ir Kaune; čia iš Žaliakalnio šaltinių vanduo mediniais vamzdynais buvo tiekiamas į rotušę, pirklių namus ir smukles. Taip pat žinoma, kad devynioliktojo šimtmečio pradžioje analogiški vandentiekiai veikė Klaipėdoje ir Šiauliuose.

Devynioliktojo šimtmečio pabaigoje, vystantis mokslui, technologijoms

ir pramonei, atsirado techninės galimybės slėginio vandentiekio statybai. Miestelėnai suvokė, kad be kokybiško ir saugaus vandens neįmanoma reikiama sanitarinė būklė bei tolesnė miestų plėtra. Dvidešimtojo šimtmečio pradžioje didžiuosiuose Lietuvos miestuose pradėta rūpintis giluminių gręžinių gręžimu ir slėginio vandentiekio statyba.

Seniausias giluminis gręžinys buvo išgręžtas 1877 m. šalia Klaipėdos,

Purmalių kaime. 1898 m. giluminis gręžinys išgręžtas Klaipėdos miesto teritorijoje, pradėtas statyti vandentiekio bokštas, siurblinė, pakloti vandentiekio tinklai. Tai galima įvardyti kaip centralizuoto slėginio vandentiekio pradžią. Dvidešimtojo šimtmečio pradžioje slėginis vandentiekis pradėtas tiesti Vilniuje, Kaune, Šiauliuose, Ukmergėje, Birštone, Palangoje ir kituose miestuose.

Vandentiekio ir nuotekų tinklų raida bei vandentvarkos ūkio valdymas po Antrojo pasaulinio karo

Iki 1973 m. geriamojo vandens tiekimu ir nuotekų tvarkymu rūpinosi rajonų vykdomieji komitetai (savivaldybės). Esminiai vandentvarkos ūkio valdymo pokyčiai prasidėjo 1973 m., kai visas vandentvarkos ūkio valdymas buvo perduotas prie Komunalinio ūkio ministerijos

įsteigtam Respublikiniam gamybiniam vandentiekio ir kanalizacijos įmonių susivienijimui (vėliau gamybinis susivienijimas „Vanduo“). Ūkio valdymas, įsteigus 14 teritorinių vandentiekio ir kanalizacijos valdybų, buvo centralizuotas. Toks pertvarkytas valdymas davė pozityvių rezultatų,

atsirado galimybės kryptingai ūkio plėtrai maksimaliai panaudojant skiriamus finansinius išteklius, diegiant mokslinius techninius pasiekimus, apmokant specialistus, tobulinant valdymą. Labai greitai mūsų vandentvarkos ūkis tapo neabejotinu lyderiu visoje Sovietų Sąjungoje.

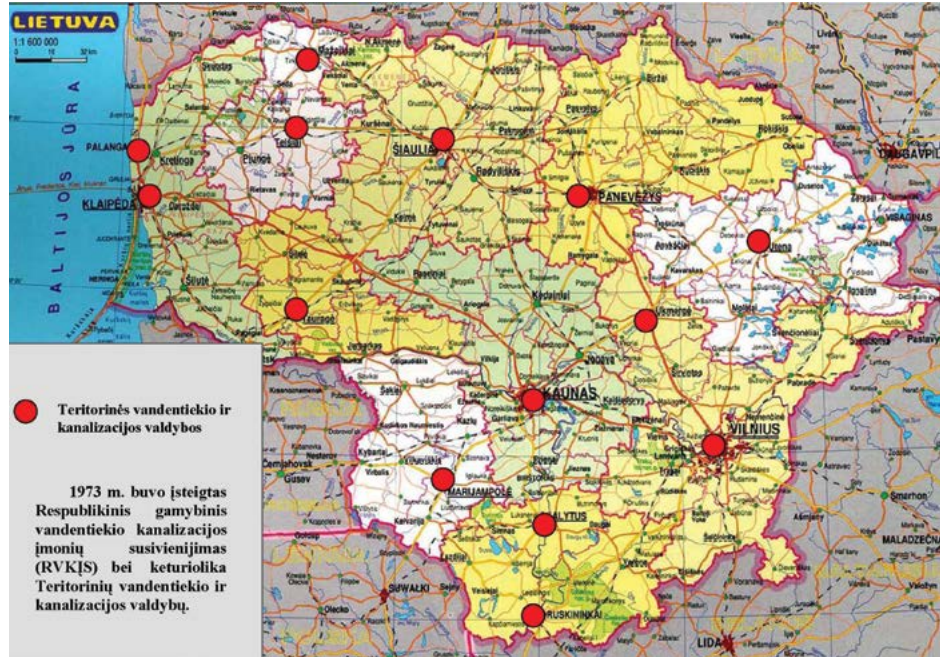
1950 m. vandentiekis veikė 6 miestuose.
Vandentiekio tinklų ilgis – apie 282 km.

1960 m. vandentiekis veikė 13 miestų.
Vandentiekio tinklų ilgis – apie 430 km.

1970 m. vandentiekis veikė 58 miestuose.
Vandentiekio tinklų ilgis – 1000 km.

1980 m. vandentiekis veikė 66 miestuose.
Vandentiekio tinklų ilgis – 2300 km.

1990 m. vandentiekis veikė 86 miestuose.
Vandentiekio tinklų ilgis – 3610 km.

Šiaulių vandens bokšto statyba

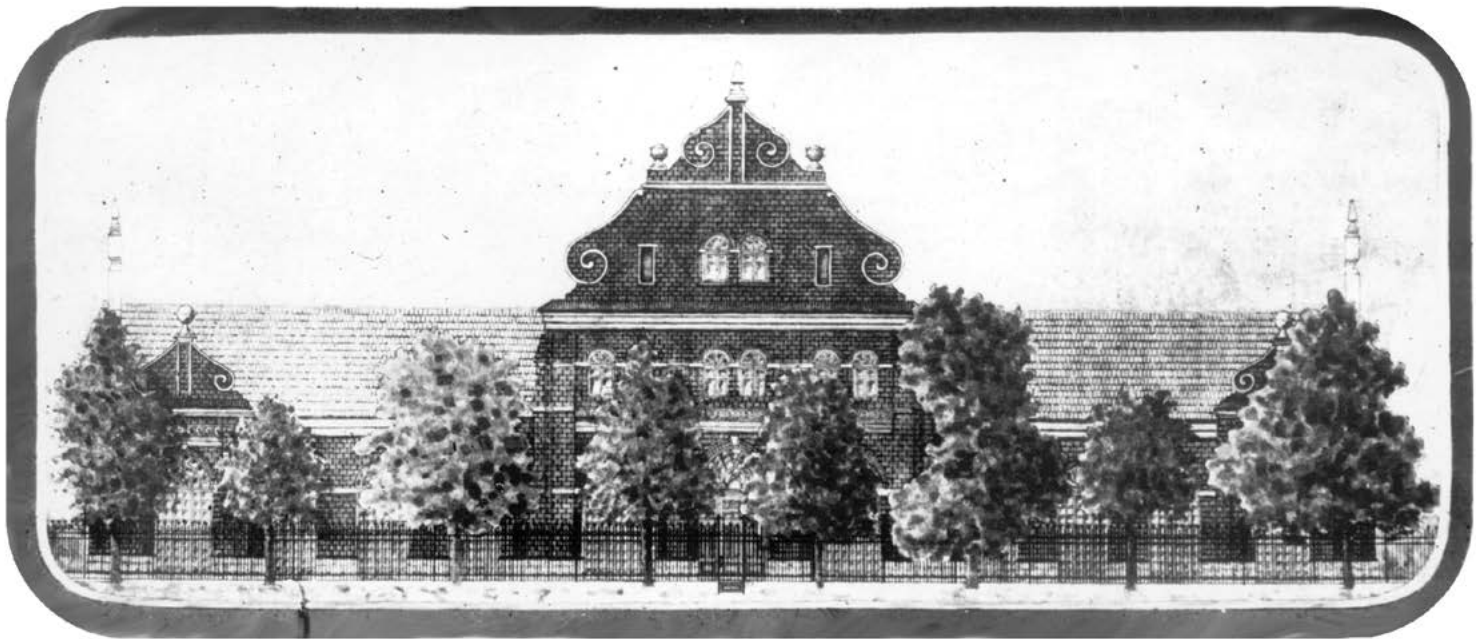
Vilniaus nuotekų valymo įrenginių statyba

Šimtai vandentvarkos specialistų, vandentiekio ūkio patriotų sąžiningai dirbo ir šiandien dirba šalies miestų ir miestelių vandentvarkos įmonėse. Visi jie pelnytai gali didžiuotis dirbdami visiems žmonėms taip reikalingą, gyvybiškai svarbų darbą. Vandens tiekėjų asociacijos 20-mečio proga įvardijame mums visiems gerai žinomus kolegas, hidrotechnikus, mokslininkus, įnešusius svarų indėlį į Lietuvos vandentvarkos ūkio kūrimą bei plėtrą:

1. **Algirdas Asadauskas** – Respublikinio gamybinio vandentiekio ir kanalizacijos susivienijimo vyriausiasis inžinierius, direktoriaus pavaduotojas.
2. **Jonas Bražinskas** – UAB „Ukmergės vandenys“ direktorius, LVTA garbės narys
3. **Jonas Daukšas** – UAB „Šiaulių vandenys“ direktorius, technikos mokslų daktaras.
4. **Jonas Diliūnas** – Geologijos ir geografijos instituto sektoriaus vadovas, požeminio vandens žvalgyimo ir jo gavybos bei dirbtinio papildymo metodų specialistas, fizinių mokslų daktaras
5. **Albinas Griškevičius** – Respublikinio gamybinio vandentiekio ir kanalizacijos susivienijimo direktorius, technikos mokslų daktaras, LVTA garbės narys.
6. **Vytautas Juodkaxis** – mokslininkas geologas, geologijos ir mineralogijos mokslų daktaras, Vilniaus universiteto profesorius.
7. **Steponas Kairys** – Vytauto Didžiojo universiteto profesorius.
8. **Mykolas Kaveckis** – Kauno Vytauto Didžiojo ir Vilniaus universitetų profesorius, sisteminių hidrogeologinių tyrimų pradininkas Lietuvoje.
9. **Bronius Kriščiūnas** – Kauno technologijos universiteto, Vytauto Didžiojo universiteto docentas, technologijos mokslų daktaras.
10. **Vitalius Bernardas Litvaitis** – UAB „Palangos vandenys“ direktorius, LVTA garbės narys.
11. **Algirdas Bronislovas Matuzevičius** – Kauno politechnikos instituto Vandentiekio ir kanalizacijos katedros vedėjas, Vilniaus Gedimino technikos universiteto profesorius, technikos mokslų daktaras.

12. **Vitolis Romanas Mažunaitis** – Vilniaus vandentiekio ir kanalizacijos tresto valdytojas, Vilniaus vandentiekio direktorius.
13. **Bronius Petrus** – Kauno Vandentiekio ir kanalizacijos tresto vyriausiasis inžinierius, Kauno politechnikos instituto Vandentiekio ir kanalizacijos katedros vedėjas, profesorius, technikos mokslų daktaras.
14. **Antanas Sakalauskas** – Kauno politechnikos instituto, Vilniaus Gedimino technikos universiteto docentas, technikos mokslų daktaras.
15. **Algirdas Jonas Skirkevičius** – komunalinio ūkio ministro pirmasis pavaduotojas, habil. dr., Vilniaus universiteto Vandentvarkos katedros docentas.
16. **Vilius Šulga** – Vilniaus Gedimino technikos universiteto docentas, technikos mokslų daktaras.
17. **Stasys Vabalevičius** – Kauno politechnikos instituto Vandentiekio ir kanalizacijos katedros vedėjas, profesorius, technikos mokslų daktaras.

Vandentvarkos ūkio vystymasis nepriklausomoje Lietuvoje

Lietuvai atgavus nepriklausomybę vandentvarkos ūkio valdymas buvo decentralizuotas: atsakomybė už geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą perduota savivaldybėms, o valstybinis reguliavimas – Vyriausybei,

Aplinkos ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai, Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai, Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai, Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai.

Šiandien Lietuvoje dirba 373 geriamojo vandens tiekėjai, tačiau 98 % Lietuvos vartotojų aptarnauja apie 70 savivaldybių įsteigtų ir kontroliuojamų geriamojo vandens tiekimo įmonių.

GERIAMOJO VANDENS TIEKĖJAI LIETUVOS SAVIVALDYBĖSE, TIEKIANTYS VANDENĮ 50 IR DAUGIAU VARTOTOJŲ

Savivaldybės	Geriamojo vandens tiekėjų skaičius	Savivaldybės	Geriamojo vandens tiekėjų skaičius	Savivaldybės	Geriamojo vandens tiekėjų skaičius
Akmenės r.	6	Klaipėdos r.	29	Skuodo r.	25
Alytaus m.	1	Kretingos r.	3	Šakių r.	15
Alytaus r.	1	Kupiškio r.	13	Šalčininkų r.	4
Anykščių r.	19	Lazdijų r.	2	Šiaulių m.	1
Birštono	1	Marijampolės	4	Šiaulių r.	6
Biržų r.	21	Mažeikių r.	12	Šilalės r.	2
Druskininkų	1	Molėtų r.	1	Šilutės r.	8
Elektrėnų	3	Neringos	2	Širvintų r.	1
Ignalinos r.	4	Pagėgių	2	Švenčionių r.	8
Jonavos r.	4	Pakruojo r.	13	Tauragės r.	10
Joniškio r.	2	Palangos m.	3	Telšių r.	2
Jurbarko r.	1	Panevėžio m.	1	Trakų r.	1
Kaišiadorių r.	7	Panevėžio r.	11	Ukmergės r.	2
Kalvarijos	2	Pasvalio r.	15	Utenos r.	1
Kauno m.	1	Plungės r.	1	Varėnos r.	4
Kauno r.	9	Prienų r.	2	Vilkaviškio r.	23
Kazlų Rūdos	7	Radviliškio r.	3	Vilniaus m.	2
Kelmės r.	3	Raseinių r.	4	Vilniaus r.	4
Kėdainių r.	1	Rietavo	6	Visagino m.	1
Klaipėdos m.	3	Rokiškio r.	26	Zarasų r.	3

Planuojama, kad iki 2014 m. turėtų likti 60 viešųjų geriamojo vandens tiekėjų – po vieną kiekvienoje savivaldybėje.

Per 20 metų buvo sukurta reikalinga teisinė bazė vandentvarkos ūkiui eksploatuoti, kokybiškam geriamajam vandeniui tiekti ir nuotekų tvarkymui užtikrinti.

1997 m. buvo priimtas Lietuvos Respublikos Vandens įstatymas, reglamentuojantis santykius, atsirandančius naudojant, valdant ir saugant gamtinėje aplinkoje esantį vandenį.

Įstatymo tikslai:

- neleisti prastėti vandens ekosistemų ir ekosistemų, tiesiogiai priklausomų nuo vandens, būklei, ją

apsaugoti ir (arba) pagerinti;

- gerinti vandens kokybę įgyvendinant priemones, laipsniškai mažinančias pavojingas medžiagas, ir nutraukti prioritetinių pavojingų medžiagų patekimą į vandenį;

- racionaliai ir subalansuotai naudoti vandenį;

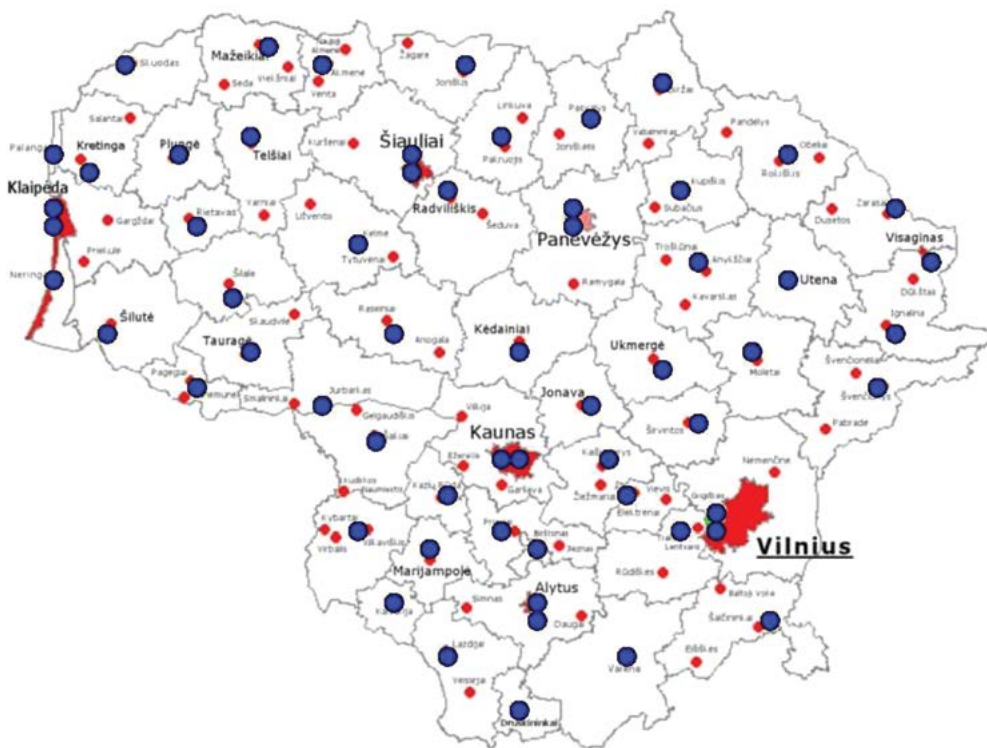
- mažinti žalingą vandens poveikį.

1998 m. vandentvarkos ūkio ekonominio reguliavimo funkcijos buvo perduotos Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai. Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos pradėtos skaičiuoti įvertinus būtinas sąnaudas pagal Komisijos patvirtintas metodikas.

2001 m. priimtas Geriamojo vandens įstatymas. Įstatymo tikslai:

- nustatyti į rinką tiekiamo, maisto įmonėse ir individualiai asmeniniame namų ūkyje naudojamo geriamojo vandens saugą ir kokybę užtikrinančias sąlygas įgyvendinant Lietuvos Respublikos gyventojų teisę naudoti švarų geriamąjį vandenį bei gauti informaciją apie jo saugą ir kokybę.

- reglamentuoti pagrindines valstybės, savivaldybės institucijų, vandens tiekėjų ir vandens vartotojų funkcijas ir santykius, susijusius su

geriamojo vandens gavyba, tiekimu, naudojimu, individualiu apsirūpinimu juo bei geriamojo vandens saugos ir kokybės kontrole.

2001 m. Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija patvirtino atnaujintą Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodiką, kuri sudaryta remiantis būtinų sąnaudų padengimo, vartotojų diskriminacijos ir kryžminio subsidijavimo panaikinimo principais.

2005 m. LR aplinkos ministerija patvirtino vandentvarkos ūkio plėtros strategiją.

2006 m. priimtas svarbiausias vandentvarkos ūkio darbų reglamentuojantis Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas.

Įstatymo tikslai:

- nustatyti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo valstybinio valdymo ir reguliavimo pagrindus ir reglamentuoti vandens tiekėjų bei abonentų (vartotojų) teisinius santykius.

- užtikrinti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo ūkio nenutrūkstamą funkcionavimą, taip

pat visuomenės poreikius atitinkančią plėtrą ir sudaryti sąlygas fiziniams ir juridiniams asmenims priimtinomis sąlygomis apsirūpinti tinkamos kokybės geriamuoju vandeniu ir gauti geros kokybės nuotekų tvarkymo paslaugas.

Įstatymo nuostatos taikomos visiems asmenims, tiekiantiems šaltą geriamąjį vandenį ir teikiantiems nuotekų tvarkymo paslaugas.

2006 m. patvirtinta nauja Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo nuostatos atitinkanti Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodika.

2006 m. patvirtintas Nuotekų tvarkymo reglamentas.

2006 m. atlikta galimybių studija „Investicinė programa dumblo tvarkymui Lietuvoje“, kurioje pateikta šalies dumblo tvarkymo strategija, numatanti dumblo perdirbimą regioniniuose centruose.

2008 m. patvirtinta Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo 2008–2015 metų plėtros strategija.

Lietuvos vandens tiekėjų asociacija

1992 m. birželio 3 d. Lietuvos vandens tiekėjai įkūrė nepriklausomą, visuomeninę, nekomercinę organizaciją – Lietuvos vandens tiekėjų asociaciją (LVTA). Asociacija susikūrė laisva visų šalies vandens tiekėjų valia atsiradus „administravimo vakuumui“, likvidavus respublikinį gamybinį susivienijimą „Vanduo“.

Viena pagrindinių Asociacijos įsteigimo priežasčių buvo atsiradęs natūralus poreikis teikti konsultacinę pagalbą vandentvarkos ūkio valstybinį reguliavimą atliekančioms institucijoms vandentiekio ir nuotekų ūkio eksploatavimo ir valdymo klausimais, teisinių dokumentų rengimo, jų praktinio taikymo, reikiamų statistinių

duomenų surinkimo ir apibendrinimo, personalo mokymo, atestavimo ir kitais klausimais. Taip pat Asociacijos nariai atrado didesnes galimybes bendrauti tarpusavyje, dalytis mokslu ir darbo patirtimi, efektyviau spręsti įvairius techninius, ekonominius, finansinius bei organizacinius klausimus.

Asociacijos prezidentai

Albinas Griškevičius
(1992–1998)

Artūras Abromavičius
(1998–2006)

Stanislovas Benikšas
(2006–2009)

Bronius Miežutavičius
nuo 2009 m.

Asociacijos valdymo struktūra

LVTA prezidiumas

Asociacijos funkcijos ir pagrindiniai tikslai:

- Vienyti Asociacijos narius, koordinuoti jų veiksmus, atstovauti ir ginti narių interesus, prognozuoti ūkio raidos tendencijas.

- Atstovauti Asociacijos narių bendriems interesams Lietuvos Respublikos valstybinės valdžios ir valdymo bei kitose institucijose, formuojant Asociacijos nariams palankią valstybės ir savivaldybių politiką vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo srityje.

- Atstovauti kuriant teisės aktus,

susijusius su Asociacijos narių veikla. Kurti tokią veiklos aplinką, kuri leistų vandentvarkos įmonėms kokybiškai ir nuolat vykdyti savo pagrindinę funkciją: bet kuriuo metu ir pagal poreikius tiekti vartotojams kokybinius reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį ir tvarkyti susidarancias nuotekas.

- Metodologiškai vadovauti gerinant vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą, prognozuoti ūkio raidos tendencijas, spręsti bendras Asociacijos

narių ekonomines, socialines ir teises problemas, rengti bendras Asociacijos narių darbui reikalingas metodikas.

- Teikti vandentvarkos įmonėms informaciją apie naujausius mokslo ir technikos pasiekimus.

- Plėsti ryšius su organizacijomis, kurių veikla susijusi su vandentvarkos įmonių darbu, kaupti informaciją, susijusią su vandens tiekimu ir nuotekų tvarkymu.

- Teikti labdarą ir paramą įstatymų nustatyta tvarka.

Asociacijos nariai ir jų pajamos

2000 m. 43 vandens tiekėjų pagrindinės veiklos pajamos sudarė 292,1 mln. Lt, visos pajamos – 315,1 mln. Lt.

2005 m. 46 vandens tiekėjų pagrindinės veiklos pajamos sudarė 337,7 mln. Lt, visos pajamos – 387,8 mln. Lt.

2010 m. 51 vandens tiekėjų pagrindinės veiklos pajamos sudarė 428,8 mln. Lt, visos pajamos – 520,8 mln. Lt.

51 vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonė centralizuotai tiekia geriamąjį vandenį 2,3 milijonams Lietuvos gyventojų ir didžiąjai daliai pramonės įmonių.

Vandentvarkos įmonėse dirba 5700 vandentvarkos ūkio darbuotojų.

Eksplloatuojamos 1346 vandens tiekimo ir 572 nuotekų šalintuvų sistemos.

Bendras vandentiekio tinklų ilgis sudaro 12,4 tūkst. km.

Bendras nuotekų tinklų ilgis sudaro 8,2 tūkst. km.

Per metus patiekama apie 123 mln. m³ vandens, pagerinama 105 mln. m³ vandens.

Per metus pašalinama apie 162 mln. m³, išvaloma 162 mln. m³ nuotekų.

Per 20 veiklos metų LVTA narių skaičius išaugo nuo 28 iki 106. Šiuo metu Asociacija vienija įvairias šalies ir užsienio firmas, įmones bei fizinius asmenis, kurių veikla susijusi su

vandentvarkos ūkiu – vandentvarkos bendrovės, projektavimo, statybos, gamybinės - techninės konsultavimo kompanijas.

2011 m. gruodžio 31 d. Lietuvos

vandens tiekėjų asociacijoje buvo 106 nariai:

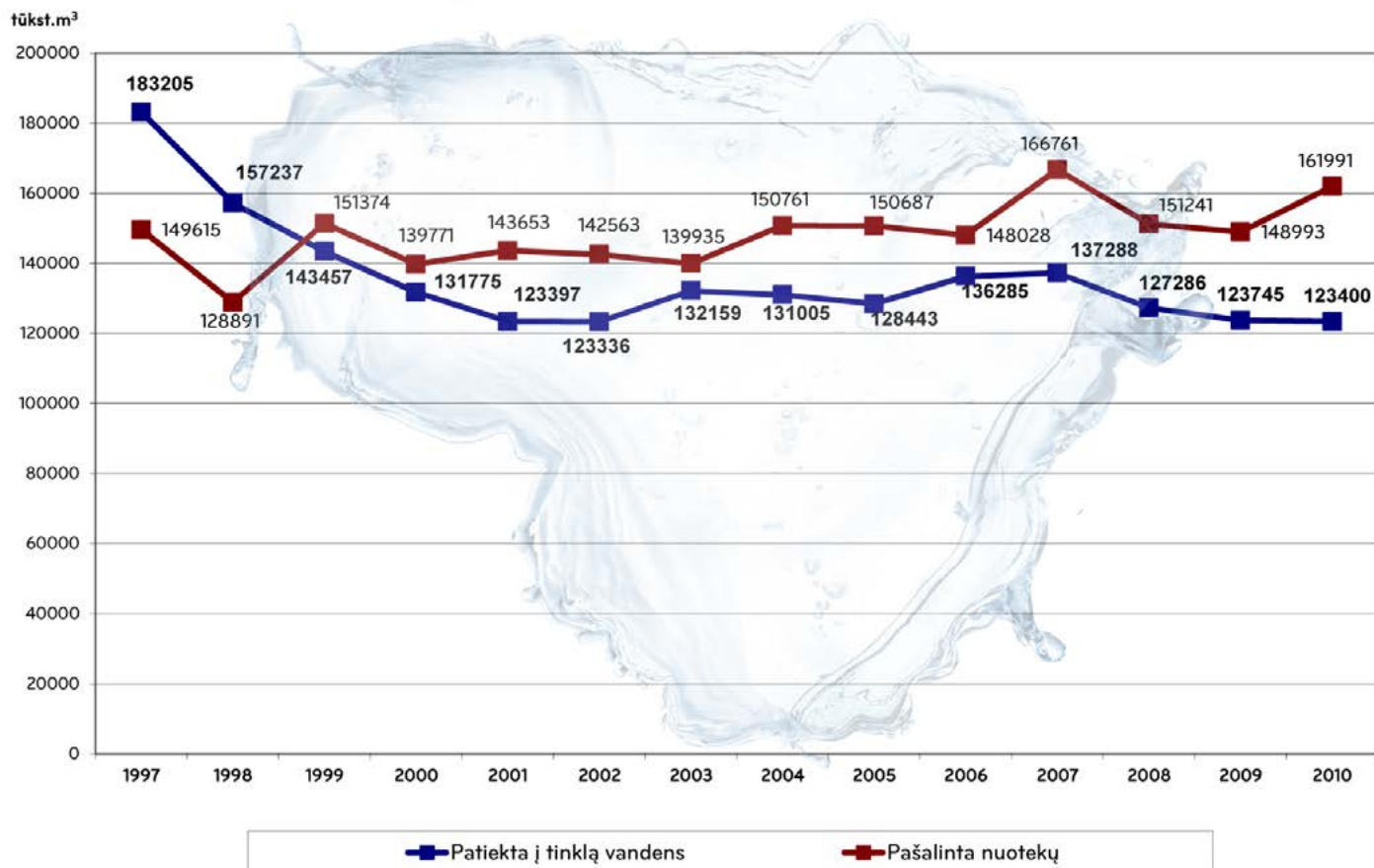
- 62 tikrieji nariai, tarp jų 3 garbės nariai,
- 44 nariai rėmėjai.

LVTA narių (įmonių) skaičiaus augimas 1992 – 2011 m.

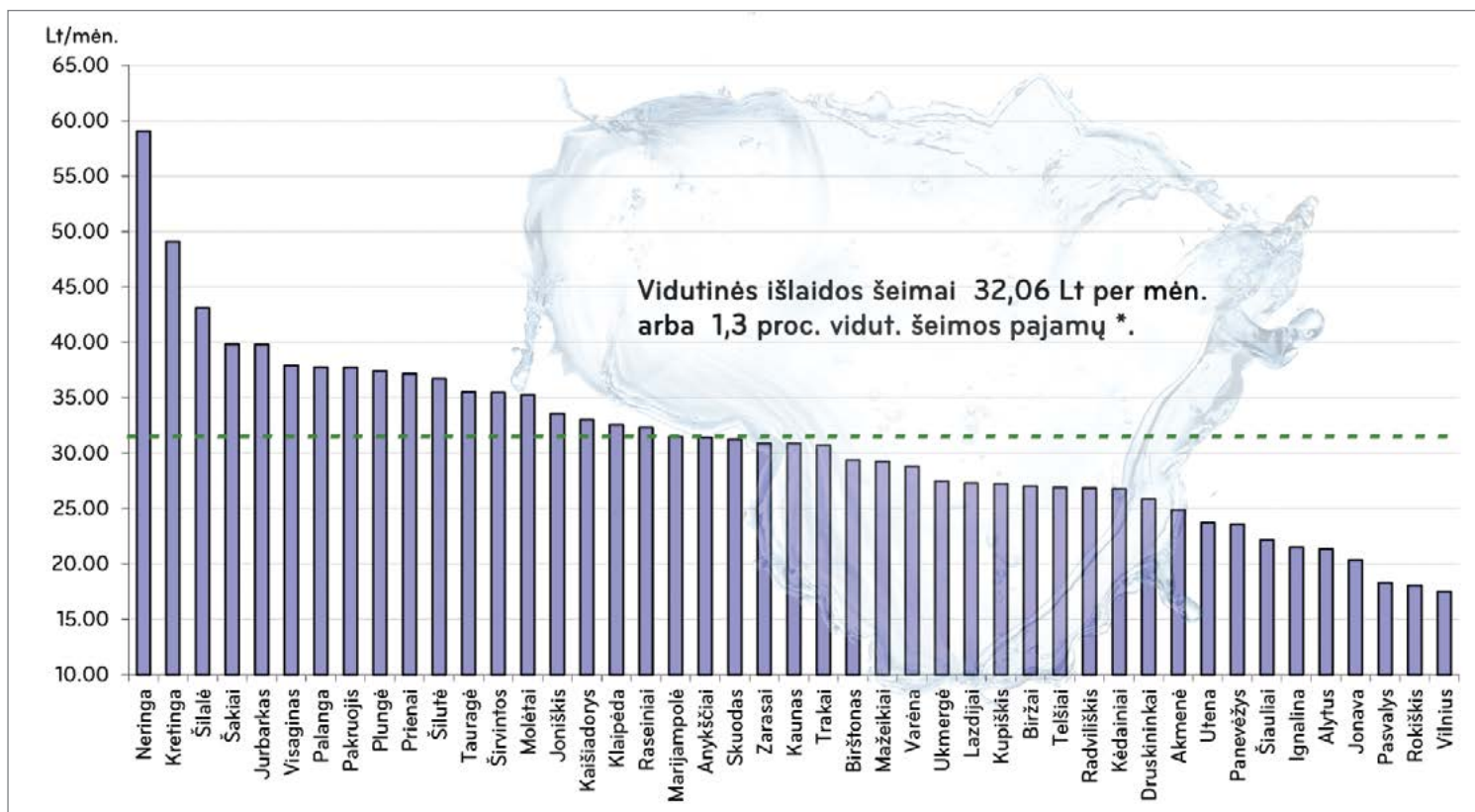

Paslaugų apimčių ir kainų augimo tendencijos

Pateikto vandens ir pašalintų nuotekų kiekių kaita 1997 – 2010 m.

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų išlaidos šeimai Lietuvoje (Lt per mėn.)

* Šaltinis: Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija

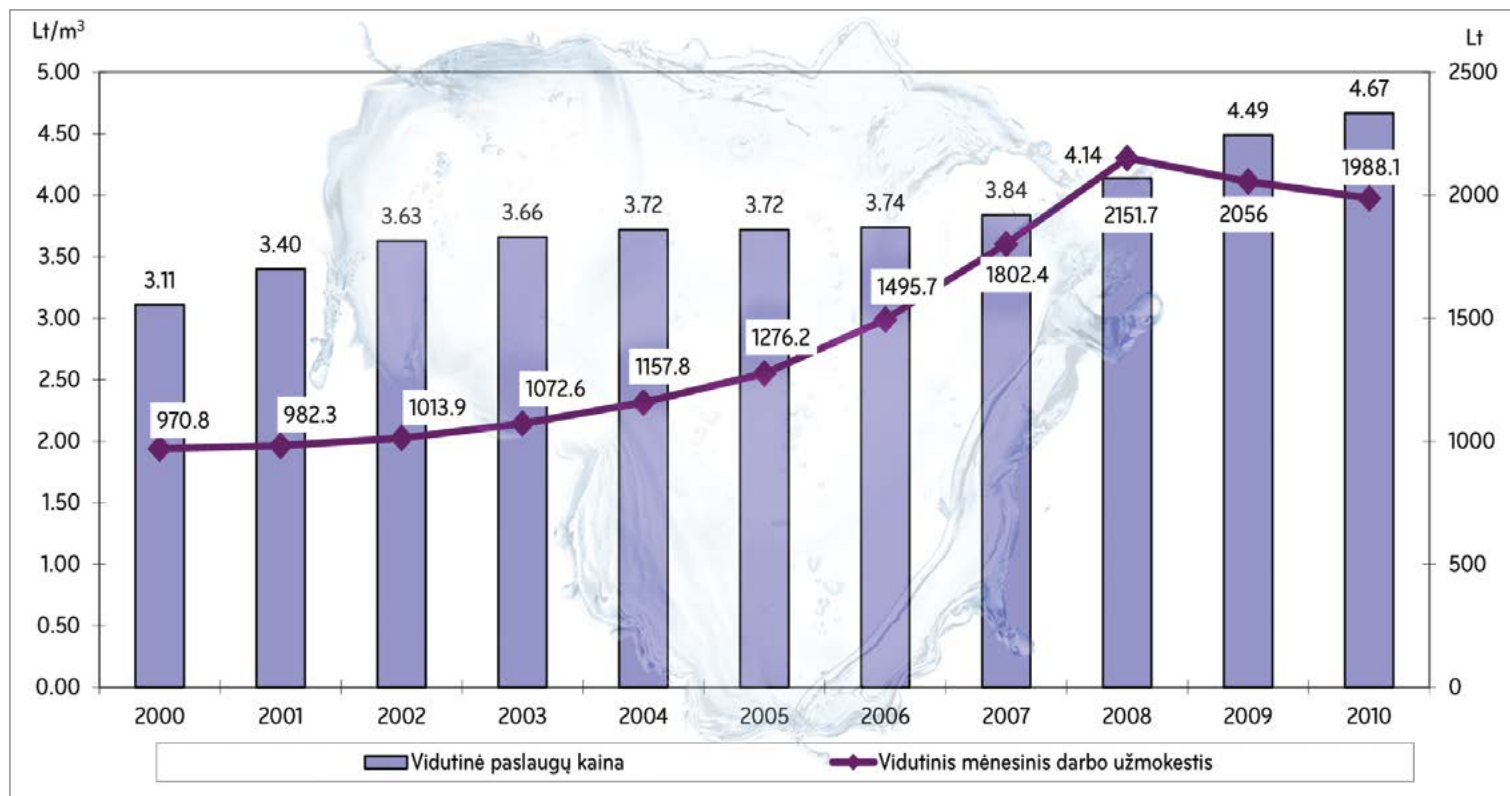
Pagal visuotinai priimtą ir susiformavusią Pasaulinę ir Europos praktiką vandens tiekimo, nuotekų surinkimo ir išvalymo paslaugos kaina neturi viršyti 4 % šeimos mėnesinių pajamų.

Turimais oficialiais duomenimis,

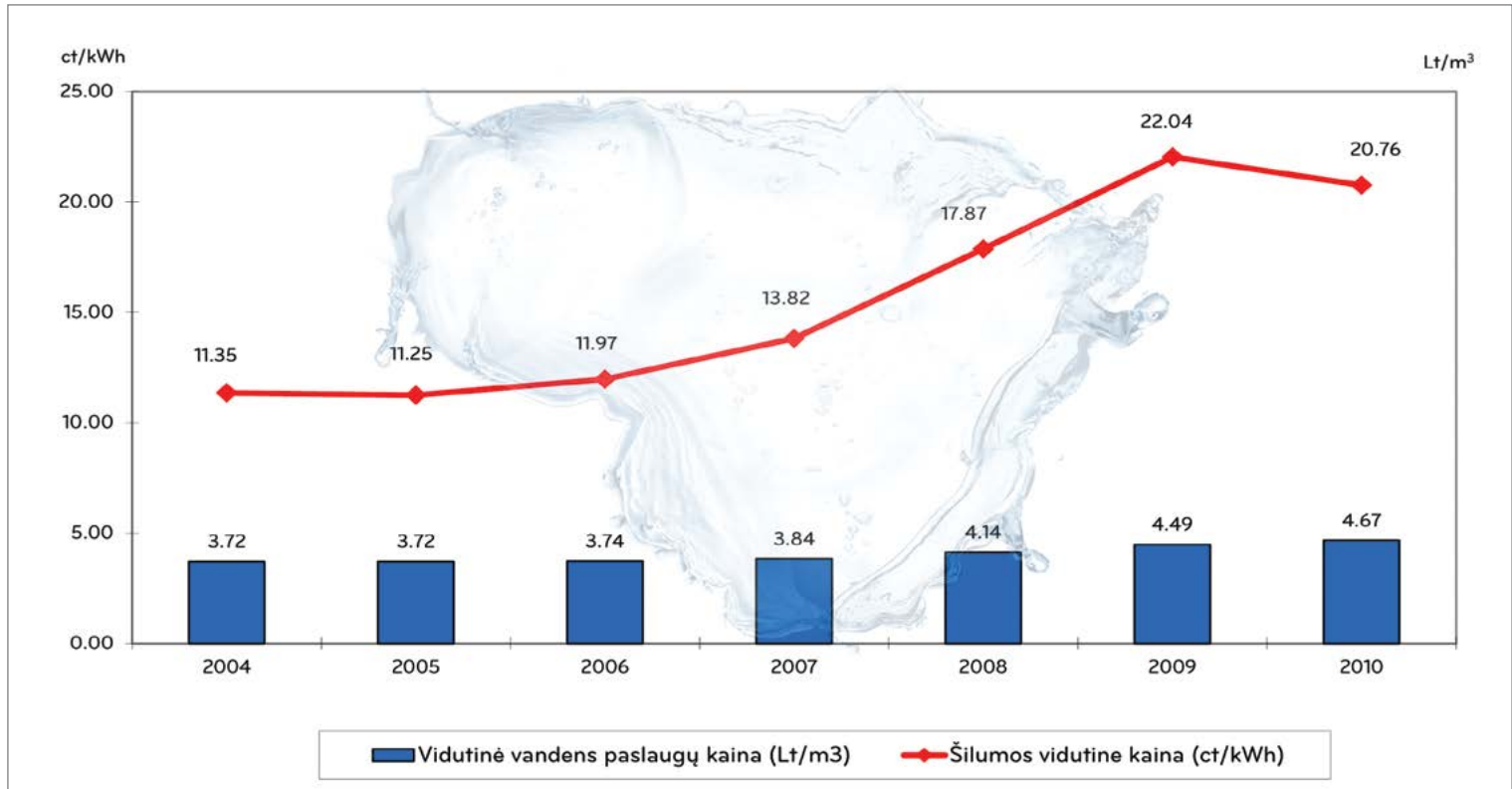
Lietuvoje 2002 m., kai vidutinė vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo kaina buvo 3,63 Lt/m³ (be PVM), o sunaudojimas siekė apie 74 litrus per parą žmogui, išlaidos už šias paslaugas šeimos biudžete sudarė

2,3 % visų šeimos pajamų. 2010 m. vidutinė vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo kaina buvo 4,67 Lt/m³ (be PVM), o išlaidos už šias paslaugas šeimos biudžete sudarė tik 1,3 % vidutinių šeimos pajamų.

Šalies ūkio darbuotojų vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio ir vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo paslaugų kainos kaita 2000 – 2010 m.

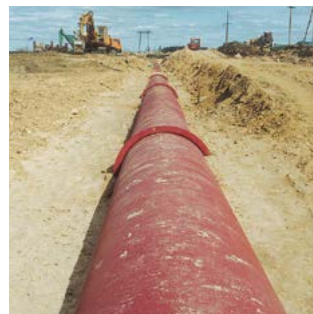

*Vidutinės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų
bei šilumos kainos kaita 2004 – 2010 m.*

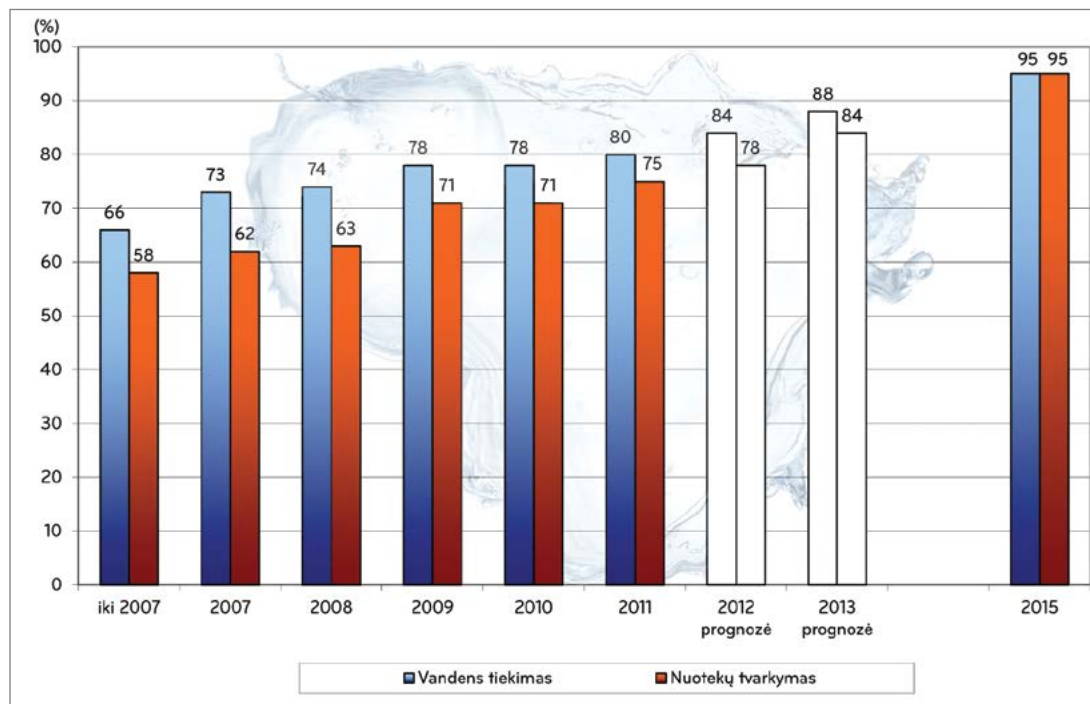

Vandentiekio ir nuotekų ūkio plėtra

Įgyvendinant Geriamojo vandens įstatymo nuostatą – iki 2015 m. pasiekti, kad 95 % šalies gyventojų būtų aprūpinti centralizuota geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslauga, į vandentvarkos ūkį iki 2012 m. buvo investuota apie 2,9 milijardų litų.

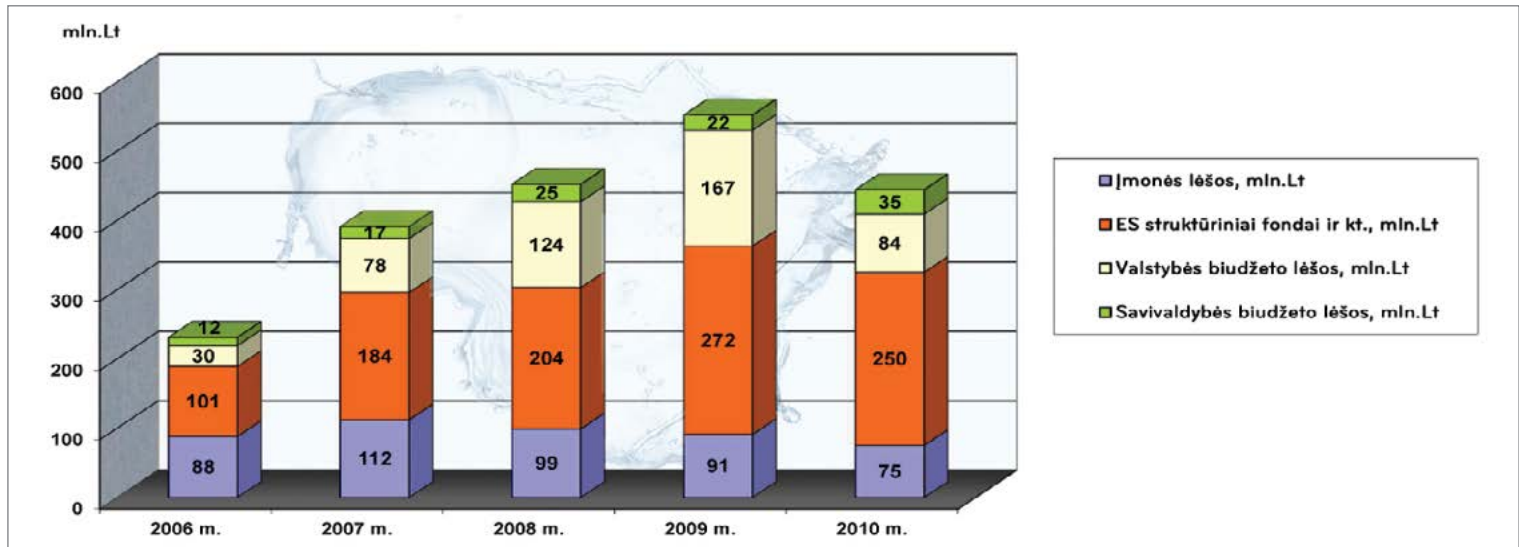

Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas, prognozės (%)

Šaltinis: LR aplinkos ministerija

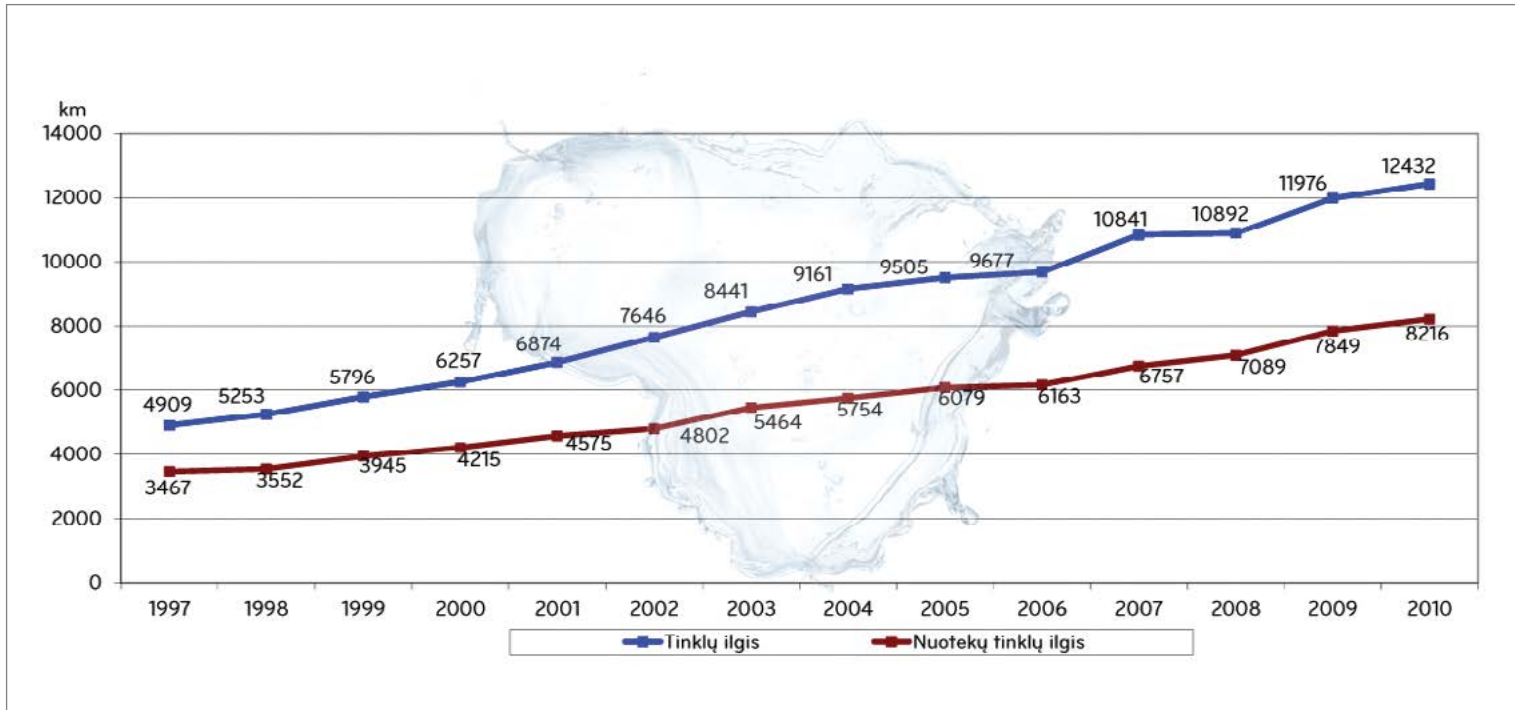
Vandentvarkos įmonių investicijos 2006 – 2010 m.

Šaltinis: Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija

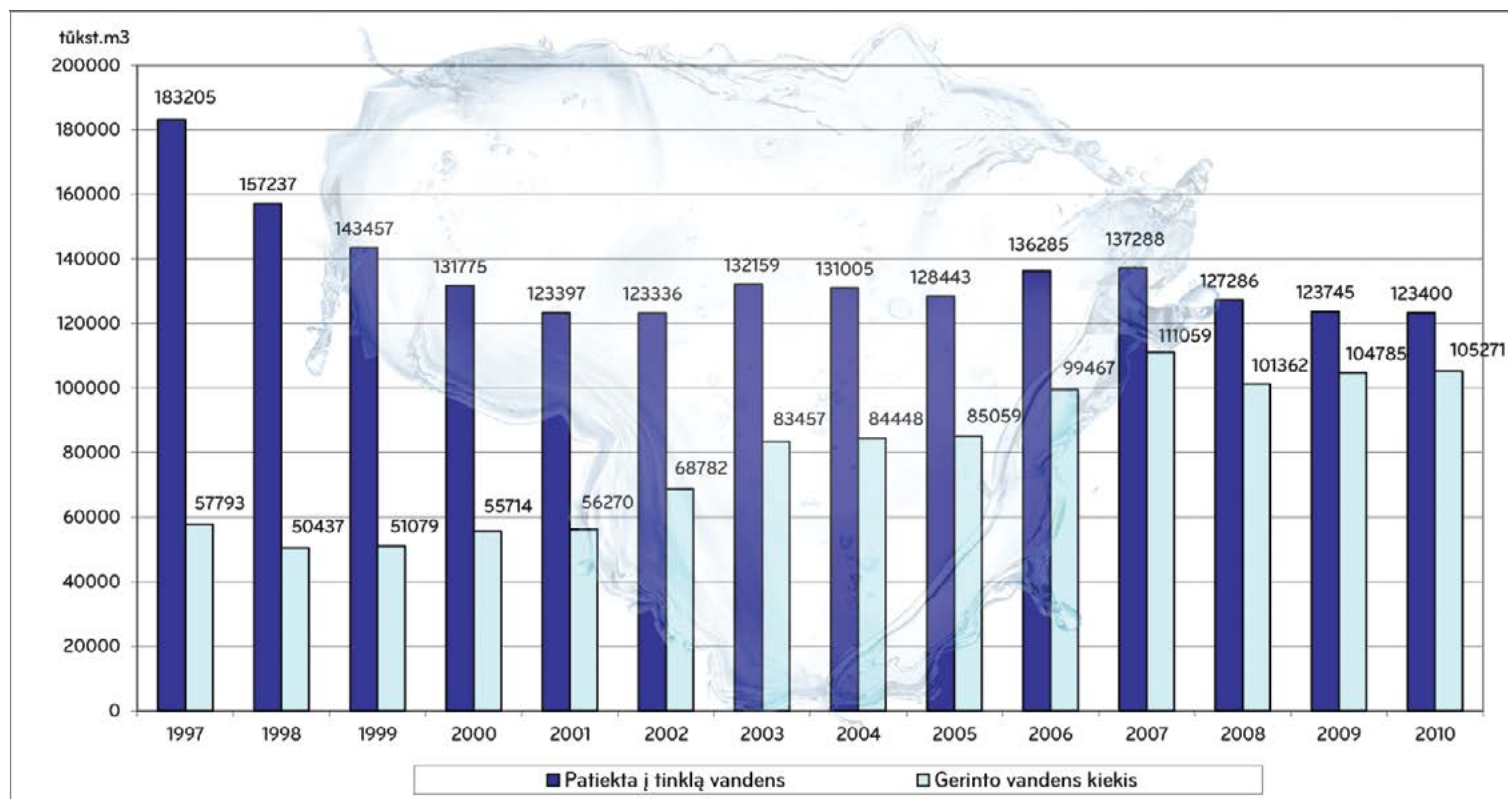
Vandens ir nuotekų tinklų ilgio augimas 1997 – 2010 m.

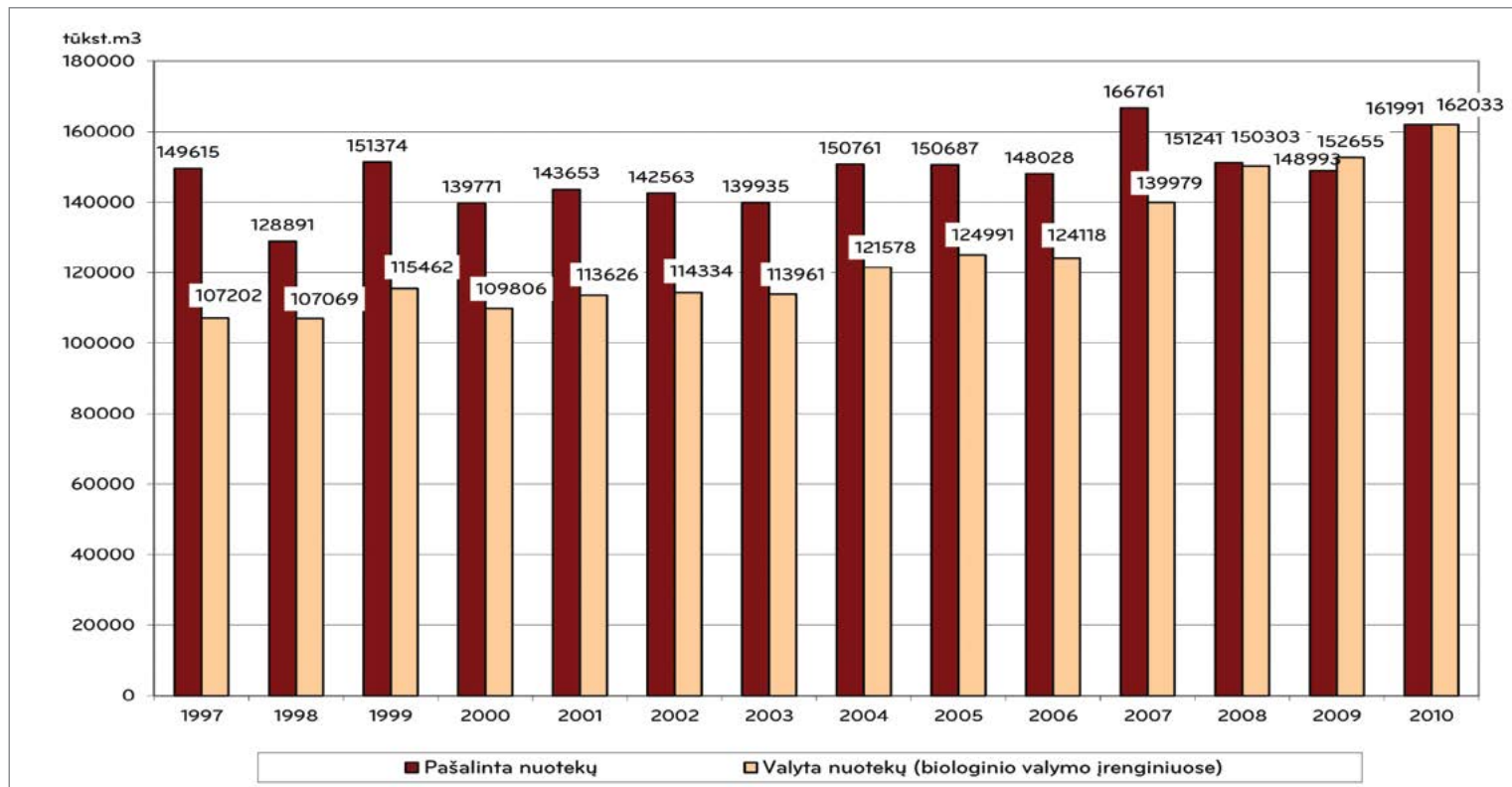

Vandentvarkos bendrovių paslaugų kokybės tendencijos

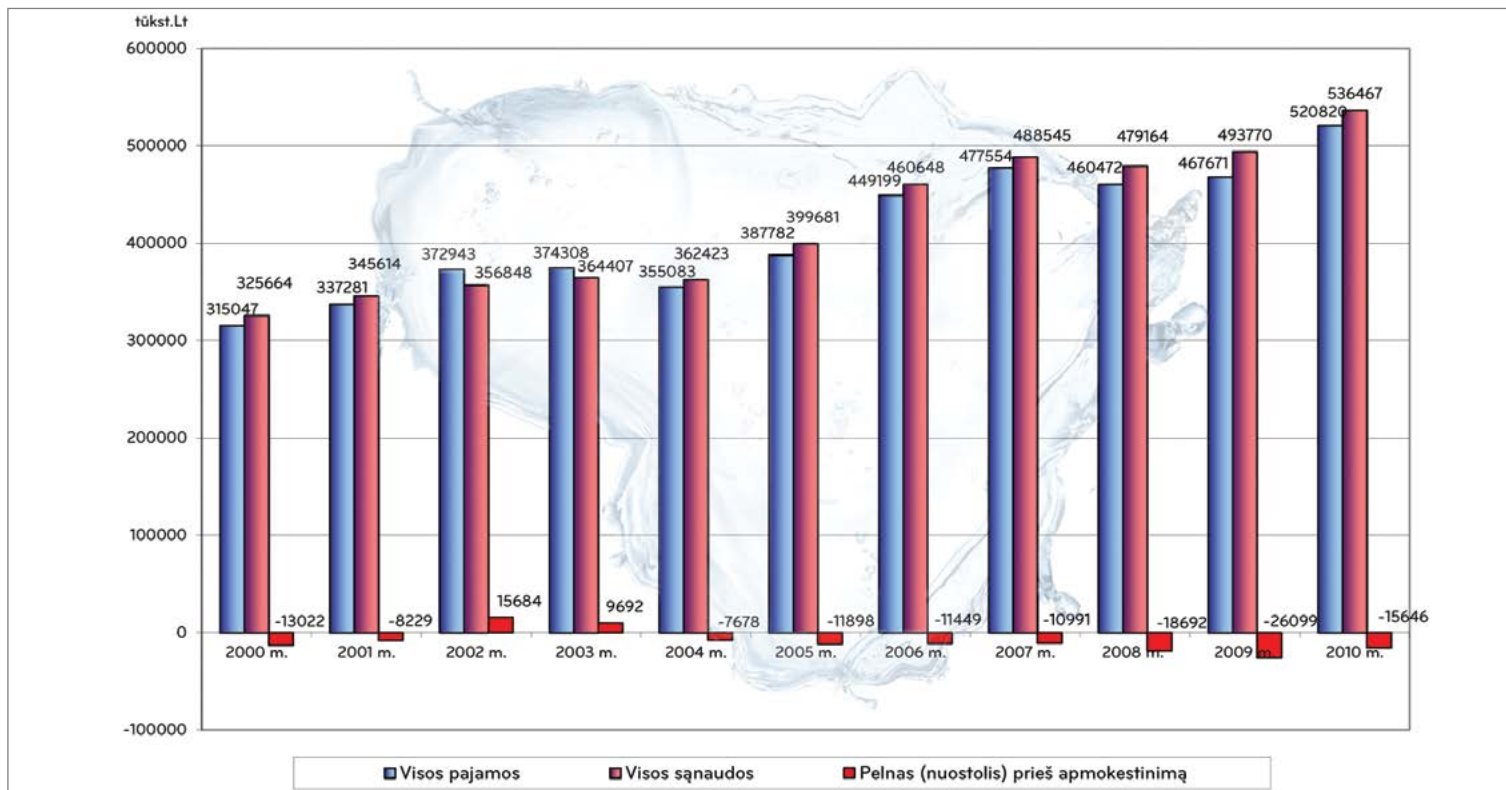
Pateikto į tinklą ir pagerinto (geležies, mangano, fluoro, amonio šalinimas) vandens kiekiai 1997 – 2010 m.

Pašalintų ir biologinio valymo įrenginiuose valytų nuotekų kiekiai 1997 – 2010 m.

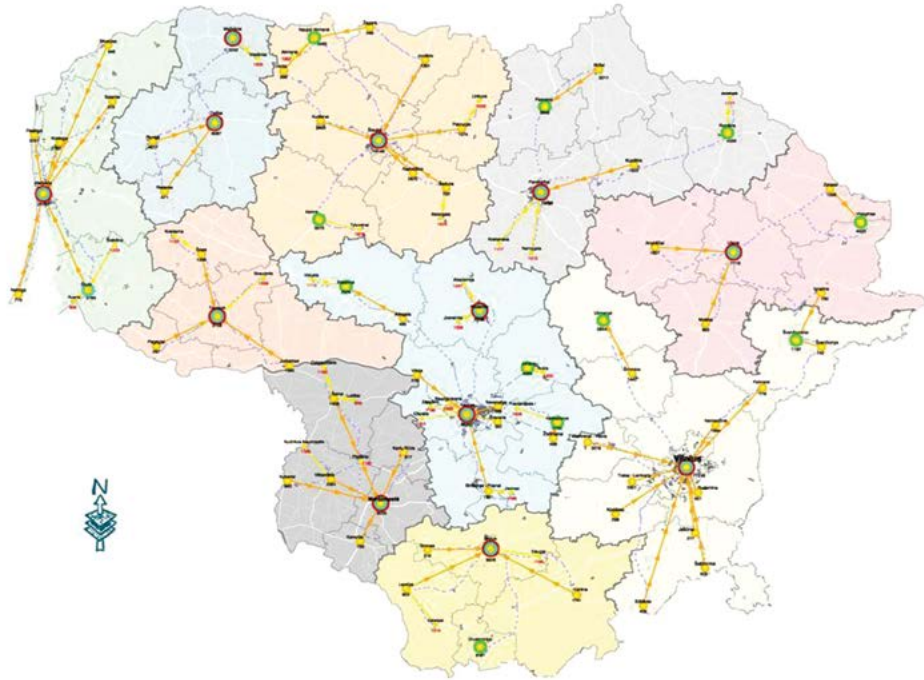

Įmonių visos pajamos, sąnaudos ir pelnas (nuostolis)

Dumblo tvarkymo programa

Septintajame dešimtmetyje šalyje pradėjus projektuoti ir statyti nuotekų valymo įrenginius, nebuvo reikiamų finansinių išteklių, technologinių sprendimų ir įrangos visam buitinių ir pramoninių nuotekų valymo ciklui užbaigti, t. y. net projektiniuose sprendimuose nebuvo numatyta dumblo perdirbimo technologijų. 2006 m. Aplinkos ministerija patvirtino šalies dumblo tvarkymo programą, pagal kurią visas susikaupęs nuotekų dumblas bus supūdytas, nusausintas ir išdžiovinamas. Ten, kur ekonomiškai nenaudingas pūdymas ir džiovinimas, dumblas bus sausinamas ir kompostuojamas. Įgyvendinus programą nuotekų dumblas turėtų tapti žaliava arba trąša.

Dumblo apdorojimo regioninių centrų žemėlapis

2003 m. balandžio 7 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministras įsakymu Nr. 169 nustatė, kad profesinė šventė – Vandentvarkos darbuotojų diena – kasmet švenčiama gegužės 5 dieną.

Asociacijos apdovanojimas

2009 m. įsteigtas Lietuvos vandentvarkos ūkio darbuotojo garbės ženklas įteikiamas Lietuvos Respublikos ir užsienio piliečiams už ypatingus nuopelnus Lietuvos vandentvarkos ūkiui, aukštą profesionalumą, pasišventimą ir ištikimybę profesijai. Garbės ženklu apdovanoti 26 vandentvarkos ūkio darbuotojai.

VŠĮ „VANDENTVARKOS INSTITUTAS“

Lietuvos vandens tiekėjų asociacija 2000 m. įkūrė Viešąją įstaigą „Vandentvarkos institutas“. Institutas organizuoja mokymus, seminarus, konferencijas, profesinės kvalifikacijos kėlimo kursus, pristatymus, išvykas į tarptautines parodas.

Instituto organizuojuose mokymo ir kvalifikacijos kėlimo kursuose 2000 – 2012 metais mokėsi ir kvalifikaciją kėlė beveik 4700 vandentvarkos specialistų.

MOKYMAI

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. 636 Lietuvos vandens tiekėjų asociacijai leista organizuoti teritorijų planavimo ir statybos techninės veiklos pagrindinių sričių vadovų profesinių žinių tikrinimą ir vertinimą.

Statybos specialistų atestavimas yra statybos inžinieriaus kvalifikacijos įvertinimo procedūra, kurios metu nustatomas jo pasirengimas vadovauti ypatingų statinių statybos techninės veiklos pagrindinėms sritims ar teritorijų planavimui bei suteikiama

teisė vykdyti šią veiklą. Nuo 2003 iki 2012 metų buvo atestuoti 1433 specialistai.

2006 – 2008 m. įgyvendintas projektas „Bazinių įgūdžių ir specifinių kompetencijų tobulinimas vandentvarkos įmonėse“. Projekto

metu buvo vykdomi bendrieji ir specialieji Lietuvos vandentvarkos įmonių specialistų mokymai. Bendrųjų mokymų tikslas – suteikti įmonių darbuotojams papildomų vadybinių ir socialinių kompetencijų, kad šie galėtų kokybiškiau planuoti ir organizuoti savo

veiklą bei konkuruoti darbo rinkoje, o specialiųjų mokymų – suteikti vandentvarkos įmonių darbuotojams papildomų žinių ir įgūdžių specifinėse jų darbo srityse. Apmokytas 2661 vandentvarkos įmonių darbuotojas.

Lietuvos vandens tiekėjų asociacija 1999 m. pradėjo leisti informacinį leidinį „Vandentvarka“, skirtą ne tik profesionaliems vandens tiekėjams, bet ir vandentvarkos sektoriuje dirbančioms įmonėms bei privatiems asmenims, besidomintiems vandentvarkos ūkiu. Leidinyje platinama aktuali informacija apie Lietuvos vandentvarkos ūkyje vykstančius pokyčius bei tendencijas, iškylančias problemas bei galimus sprendimo būdus. 2012 m. balandžio mėnesį skaitytojus pasiekė 40-asis, jubiliejinis, numeris.

ASOCIACIJOS DIRBANČIŲJŲ ŠVENTINIAI SPORTO RENGINIAI

Kasmetiniai vandens tiekėjų asociacijos įmonių dirbančiųjų ir jų šeimų sąskrydžiai tapo tradicija. Pirmasis sąskrydis įvyko Kurtuvėnų regioniniame parke 1999 metais.

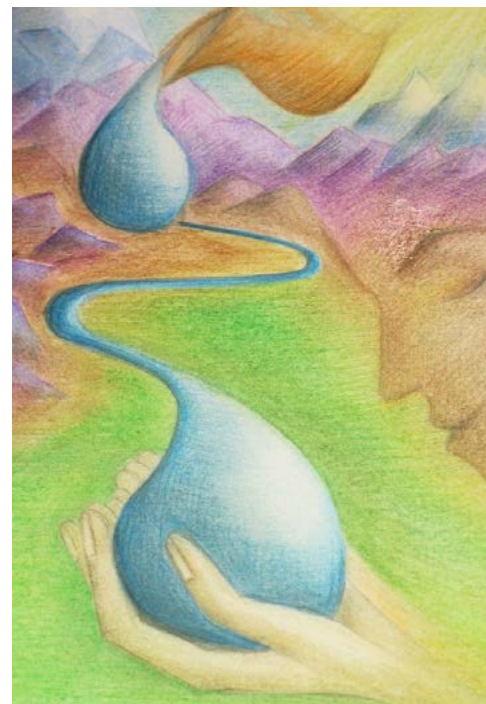

- 2000 m. – Dubysos regioniniame parke, Raseinių rajone.
- 2001 m. – Pajūrio regioniniame parke (organizatorius AB „Klaipėdos vanduo“).
- 2002 m. – Kintų gyvenvietėje, Šilutės rajone (UAB „Šilutės vandenys“).
- 2003 m. – Tytuvėnuose, Kelmės rajone (UAB „Kelmės vanduo“).
- 2004 m. – Nemirsetoje, Palangoje (UAB „Palangos vandenys“).
- 2005 m. – Prienų, poilsio bazėje „Birštono vingis“ (UAB „Prienų vandenys“).
- 2006 m. – Dauguose, Alytaus rajone (UAB „Dzūkijos vandenys“).
- 2007 m. – Varniuose, Telšių rajone (UAB „Telšių vandenys“).
- 2008 m. – Zarasų saloje (UAB „Utenos vandenys“).
- 2009 m. – Raudonės pilyje, Jurbarko rajone (UAB „Kauno vandenys“).
- 2010 m. – Medaus slėnio stovyklavietėje (Šilinė, Jurbarko r.) (UAB „Jurbarko vandenys“).
- 2011 m. – Tarvydų sodyboje, Šilalės rajone (UAB „Šilutės vandenys“).

EDUKACINĖ VEIKLA

Nuo 2003 m. Asociacija pradėjo organizuoti kasmetinius moksleivių kūrybinius konkursus, kurių tikslas – paskatinti jaunimą rūpintis vandeniu, priminti, kad vandens ištekliai žemėje yra riboti ir kad mūsų pareiga juos tausoti bei išsaugoti ateities kartoms.

ĮVYKĘ KONKURSAI:

Piešinių ir plakatų konkursas „VANDENS KELIAS“ (2003)

Fotografijos darbų konkursas „VANDENS KELIAS 2004–2005“ (2005)

Iliustruotų sentencijų konkursas „VANDENS SVARBA ŽEMĖJE 2006–2007“ (2007)

Pieštų atviručių konkursas „ŽMOGUS IR VANDUO 2007–2008“ (2008)

Vandens tiekėjo simbolio/personažo konkursas „VANDENS TIEKĖJO SIMBOLIS“ (2009)

Fotografijų konkursas „BESIKEIČIANČIO VANDENS PAVEIKSLAS“ (2010)

Medalio projekto konkursas „VANDENS METAI - 2012“ (2012)

*„Vanduo nėra komercijos produktas, bet priklauso paveldui,
kurį būtina apsaugoti, ginti ir išsaugoti kaip turtą“*

(Europos Bendrijos steigimo sutartis, 175 straipsnis, 1 dalis)